

Περιεχόμενα

<i>Συμπληρωματικό υλικό</i>	15
<i>Συντμήσεις και ακρωνύμια</i>	25
<i>Πρόλογος στην ελληνική έκδοση</i>	31
Εισαγωγή	37
Γιατί ένα βιβλίο για την πολιτική στις χώρες της Ευρώπης;	38
Γιατί αυτό το βιβλίο;	39
Αντικειμενικά – και ανανεωμένα – στοιχεία	40
Χάρτης μελέτης	43
Αρχίζοντας	45
1 Ευρώπη – Μια ήπειρος εν τω γίνεσθαι	47
Από λαούς σε αυτοκρατορίες	50
Από αυτοκρατορίες σε έθνη	51
Από έθνη σε κράτη	53
Από κράτη σε μπλοκ	55
Η νέα Ευρώπη	61
Η ποικιλόμορφη οικονομία της Ευρώπης	63
Περιφέρειες	66
«Μεταβιομηχανισμός»;	66
Μετάβαση	68
Παγκοσμιοποίηση ή εξευρωπαϊσμός;	70
Εθνική και προτυποποιημένη ποικιλομορφία	72
Τι απέγινε η «αταξική κοινωνία»;	76
Γυναίκες – Εργαζόμενες αλλά όχι ακόμη νικήτριες;	81
Στη θεωρία, αν όχι στην πράξη – Η θρησκεία στην Ευρώπη	85
Σύνθεση και ταυτότητα: πολυεθνική, πολυεθνική – και ευρωπαϊκή;	90
<i>Πηγές</i>	94
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	94
2 Το τέλος του εθνικού κράτους;	97
Ακρατικά έθνη	98
Βέλγιο – Ομοσπονδιακή λύση ή ολισθηρή πλαγιά;	103
«Ασύμμετρος» φεντεραλισμός – Ισπανία	107
Βρετανία – Άλλο ένα υβριδικό μοντέλο	113

Γαλλία – Όχι τόσο αδιαίρετη πλέον	118
Η ΕΕ και το τέλος της εθνικής κυριαρχίας;	121
Απαρχή, διεύρυνση και θεσμοί	121
Ολοκλήρωση διαμέσου της οικονομίας και του νόμου.	134
Η Συνθήκη της Λισαβόνας – Ένα σύνταγμα καθ' όλα εκτός του ονόματος;	137
Το τέλος του εθνικού κράτους;	139
<i>Πηγές</i>	144
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	145
3 Από την κυβέρνηση στη διακυβέρνηση – Η διοίκηση του κράτους, η χάραξη πολιτικής και η εφαρμογή του συντάγματος	147
Εκχώρηση εξουσίας προς τα κάτω – Αποκέντρωση	149
«Περισσότερος έλεγχος πάνω σε λιγότερα» – Αναμόρφωση της κεντρικής κυβέρνησης	156
Χάραξη πολιτικής – Τομείς και ύφος	168
Η ραγδαία ανάπτυξη της τρίτης εξουσίας – Η «εκδικαστικοποίηση» της πολιτικής	178
<i>Πηγές</i>	189
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	190
4 Κυβερνήσεις και κοινοβούλια – Πολύς δρόμος ως την ισότητα	191
Ο αρχηγός του κράτους	192
Πρωθυπουργός, υπουργικό συμβούλιο και κοινοβουλευτική κυβέρνηση	195
Παραλλαγές της κοινοβουλευτικής κυβέρνησης στα πολυκομματικά συστήματα	199
Ελάχιστες (συνδεδεμένες) νικηφόρες συμμαχίες.	200
Κυβερνήσεις μειοψηφίας.	202
Συμμαχίες ευρύτατης δυνατής πλειοψηφίας	206
Διάρκεια και σταθερότητα της κυβέρνησης	207
Μοιράζοντας τα λάφουρα – «Διανομή χαρτοφυλακίων»	208
Διακυβέρνηση	210
Κοινοβούλια – Ένα νομοθετικό σώμα ή δύο;	217
Κοινοβούλια – Διορισμοί και παύσεις.	220
Κοινοβούλια – Η παραγωγή νομοθεσίας	222
Κοινοβούλια – Έλεγχος και επίβλεψη	228
Κοινοβούλιο και κυβέρνηση – Το ευρωπαϊκό επίπεδο	231
Κοινοβούλιο, εξουσία και κόμματα	234

<i>Πηγές</i>	238
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	239
5 Κόμματα – Πώς το παρελθόν επηρεάζει το παρόν, και το αβέβαιο μέλλον	241
Τι είναι τα κόμματα και σε τι χρησιμεύουν;	241
Οργάνωση	242
Κομματικά συστήματα και κομματικές οικογένειες	247
Οι βάσεις των κομματικών συστημάτων – Κοινωνικές και θεσμικές, τύχη και ικανότητα	277
Αλλαγή του κομματικού συστήματος;	281
Βρίσκονται τα κόμματα σε παρακμή;	287
Εξευρωπαϊσμός των κομμάτων και των κομματικών συστημάτων;	293
<i>Πηγές</i>	298
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	299
6 Εκλογές, ψηφοφορία και δημοψηφίσματα – Συστήματα, προσέλευση, προτιμήσεις και αδυναμία πρόβλεψης	301
Τα μυριάδες εκλογικά συστήματα της Ευρώπης	302
Εκλογική συμμετοχή – Μείωση και διακυμάνσεις	315
Μεταβλητότητα της εκλογικής συμπεριφοράς	321
Προτιμήσεις – Τι κάνει τους ψηφοφόρους να ψηφίζουν όπως ψηφίζουν;	323
Ευρωεκλογές	341
Άμεση δημοκρατία – Χρήσιμο εργαλείο ή επικίνδυνη πανάκεια;	344
<i>Πηγές</i>	353
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	353
7 Τα μέσα ενημέρωσης – Συντελεστές και καταγραφείς	355
Διαφορές στη χρήση και στο ύφος	357
Δομή και έλεγχος	361
Κρατική και δημόσια ραδιοτηλεόραση	369
Η σύνδεση ανάμεσα στα συστήματα μέσων ενημέρωσης και στα πολιτικά συστήματα	373
Η μεταβαλλόμενη κάλυψη της πολιτικής	376
Η μεροληψία και οι επιπτώσεις της	390
Ομάδες πίεσης και λαϊκιστές	400
Η επίδραση της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών – Διαδικτυακή αισιοδοξία ή διαδικτυακός σκεπτικισμός;	402
Τα ΜΜΕ και η «Ευρώπη»	407

«Εξωτερικές» ειδήσεις	412
<i>Πηγές</i>	415
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	416
8 Συμμετοχή και πολιτική πίεσης – Κοινωνία πολιτών, οργανωμένα συμφέροντα και κοινωνικά κινήματα	417
Συμμετοχή – Το διευρυνόμενο αλλά όχι απαραίτητα εναλλακτικό ρεπερτόριο	420
Ομάδες πίεσης – Διαφορετικοί τύποι, διαφορετικές ευκαιρίες	428
Πλουραλισμός, κορπορατισμός και δίκτυα πολιτικής – Μερικά παραδείγματα	431
Επαναστάτες με αιτία; ΜΚΟ και (νέα) κοινωνικά κινήματα	444
«Επιλογή τόπων» και ο εξευρωπαϊσμός της πολιτικής πίεσης	458
<i>Πηγές</i>	468
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	468
9 Η πολιτική υπεράνω των αγορών – Διαρκείς διαφορές ανάμεσα στην αριστερά και στη δεξιά	471
Είχε ποτέ πραγματική σημασία η πολιτική;	473
Κίνηση προς τα δεξιά; Η κεντροαριστερά στην Ευρώπη	476
Θέσεις κομμάτων για το κράτος πρόνοιας – Λόγια και πράξεις	479
Ιδιωτικοποίηση	493
Ευέλικτες αγορές εργασίας;	499
Η ΕΕ – Νεκρό βάρος ή κινητήρια δύναμη;	502
Το τέλος του κράτους πρόνοιας και του κανονιστικού κράτους; Διαχωρίζοντας τα γεγονότα από την υπερβολή	509
Γιατί είναι ακόμη λογικό να διαφέρεις	511
Χωρίς εύκολες εξηγήσεις – Η άνοδος της ακροδεξιάς	519
<i>Πηγές</i>	522
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	522
10 Ανεπιθύμητοι αλλά απαραίτητοι – Μετανάστες και μειονότητες	525
Η μετανάστευση στην Ευρώπη – Τότε και τώρα	527
Οι μετανάστες της Ευρώπης – Ζοφερές πραγματικότητες και αντιλήψεις	533
Αναζήτηση ασύλου	536
Ο «πολωνός υδραυλικός» – Η μετανάστευση μέσα στην ΕΕ μετά τη διεύρυνση	541

Το νέο στερεότυπο – Μετανάστες και μειονότητες ως τρομοκράτες	543
Πολιτικές αντιδράσεις – Λαϊκισμός, «πυροδότηση» και παγίδες	543
Ένταξη και προστασία μεταναστών και μειονοτήτων	556
Πολιτικές αντιδράσεις – Προς ένα «Φρούριο Ευρώπη»;	561
Ρομά – Η παλαιότερη εθνοτική μειονότητα της Ευρώπης	570
<i>Πηγές</i>	574
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	575
11 Προστασία και προώθηση – Η διεθνής πολιτική της Ευρώπης	577
Ασφάλεια και άμυνα – Ιστορικό	578
«Παλαιά» και «Νέα» Ευρώπη	581
«Το Γερμανικό Ζήτημα» ακόμη	587
Ρωσία – (Πρώην;) υπερδύναμη της Ευρασίας;	591
Οι μεσογειακοί «γείτονες» της Ευρώπης	597
Προς έναν ευρωπαϊκό στρατό;	600
Εξωτερική πολιτική	603
Η Ευρώπη στις αναπτυσσόμενες χώρες	612
Η Ευρώπη και το παγκόσμιο περιβάλλον	616
Η Ευρώπη ως παγκόσμιος εμπορικός εταίρος	619
Για να μην ξεχνάμε – Η διεύρυνση και η «εξημέρωση» της διεθνούς πολιτικής	623
<i>Πηγές</i>	629
<i>Ερωτήσεις για συζήτηση</i>	630
<i>Βιβλιογραφία</i>	633